

EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/ EU:n ihmisoikeuksien erityisedustajan mandaatin jatkaminen

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan unionin erityisedustajat nimittää Euroopan unionin neuvosto korkean edustajan esityksestä. Ihmisoikeuksien erityisedustajan mandaattia on tarkoitus jatkaa 28.2.2026 saakka. Samalla nimitetään uusi mandaatinhaltija, koska edellinen erityisedustaja, ruotsalainen diplomaatti Olof Skoog nimitettiin alkuvuodesta 2025 EUH:n poliittisista asioista vastaavaksi apulaispääsihteeriksi.

Käsiteltävänä on erityisedustajaa koskeva neuvoston päätös, joka määrittelee erityisedustajan mandaatin eli toimikauden, toiminnan tavoitteet sekä toimikauden budjetin.

Asia etenee Coreper II -käsittelyyn 16.4. ja neuvoston hyväksyntään kirjallisella menettelyllä, päättyen 25.4.2025.

Suomen kanta

Suomi tukee muistioissa käsitellyn EU:n erityisedustajan mandaatin jatkamista esitetyn mukaisesti. Prosessi uuden erityisedustajan nimeämiseksi on vielä kesken ja nimitys ei näin ollen ole julkinen.

Erityisedustajat ovat tärkeitä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) välineitä ja EU:n johdonmukaisuuden, koordinaation ja korkean profiilin edistäjiä. Tuemme erityisedustajan mandaatin jatkoa korkean edustajan esityksissä esille nostetuista syistä.

Ihmisoikeuserityisedustajan rooli EU:n ihmisoikeuspolitiikan toimeenpanossa on merkittävä niin unionin kahden- kuin monenvälisten suhteiden näkökulmasta.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan unionin erityisedustajat (*EU Special Representative, EUSR*) tukevat EU:n ulkosuhteiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan työtä. Erityisedustajat lisäävät EU:n kokonaisvaltaisuutta, alueellista näkökulmaa, aktiivisuutta ja läsnäoloa vastuualueillaan, ja osaltaan vahvistavat yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) toteuttamista. Erityisedustajat raportoivat poliittisen ja turvallisuusasioiden komitealle (PSC / COPS).

EU:lla on tällä hetkellä kaikkiaan kymmenen erityisedustajaa. Ihmisoikeuksien erityisedustaja on ainoa temaattisella mandaatilla toimiva erityisedustaja.

EU:n ihmisoikeuserityisedustajan tehtävä perustettiin kesäkuussa 2012 osana EU:n ihmisoikeusstrategian hyväksymistä. Suomi tuki mandaatin perustamista ja oli yhdessä saman mielisten maiden kanssa viemässä asiaa eteenpäin ministerineuvostossa. Erityisen merkittävä rooli erityisedustajalla on kolmansien maiden kanssa käytävissä ihmisoikeusdialogeissa. Toimeksiantonsa mukaisesti erityisedustaja edistää EU:n ihmisoikeustoiminnan johdonmukaisuutta kaikissa ulkosuhdekysymyksissä ja pitää tiivistä yhteyttä kansalaisyhteiskunnan edustajiin. Hänen roolinsa EU:n ihmisoikeusviestien välittäjänä on merkittävä myös useilla monenvälisillä foorumeilla kuten YK:n ihmisoikeusfoorumeilla Genevessä ja New Yorkissa.

Edellinen ihmisoikeusedustaja, ruotsalainen diplomaatti Olof Skoog nimitettiin EUH:n poliittista asioista vastaavaksi apulaispääsihteeriksi, minkä vuoksi tehtävä asetettiin uudelleen hakuun vuoden 2025 alkupuolella. Mandaatin sisältöä ei ole ehdotettu muutettavaksi tässä yhteydessä. Päätoisehdotuksen mukaan mandaatti on voimassa 28.2.2026 saakka.

Edelliselle mandaatinhaltijalle myönnetty budjetti riittää uuden EUSR:n toimien kattamiseen mandaatin loppuun saakka. Kyseessä on siis budjettineutraali päätös.

Kansallinen valmistelu

Asia ollut ulkosuhdejaoston (EU3) kirjallisessa menettelyssä 10.4.-14.4.2025.

Taloudelliset vaikutukset

Erityisedustajan toimikauden budjetti määritellään päätöksen käsittelyn yhteydessä ja erityisedustajan ja komission välillä tehdään sopimus menojen hallinnoinnista. Tarpeet voidaan kattaa voimassa olevan rahoituskehyksen määrärahojen puitteissa.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

UM/EUY-00, Elina Hämäläinen, p. 0295 350022
UM/POL-40, Janina Hasenson, p. 0295 351 902

VAHVA-tunnus
EU/505/2025

